

AVUKATIN ÖZEN YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Av. Semih GÜNER (*)

1 - Genel Olarak

Avukat; hukuksal ilişkilerin düzenlenmesinde, hukuki sorun ve uyuşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesinde ve genelde hukuk kurallarının tam olarak uygulanabilmesinde hukuki bilgi ve deneyimlerini adalet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına yönelten, kamu hizmeti yapan, bağımsız çalışan bir serbest meslek mensubu olarak tanımlanabilir(1). Avukat, bu görevini yerine getirirken bir yandan bireyi savunmakta diğer yandan da kamusal nitelikte bir hizmet ortaya koymaktadır. Avukatın bu işlevi bir kısım hakların yanı sıra bir takım yükümlülükler de içermektedir.

Avukatın uyması gereken yükümlülüklerinin başında "özen, doğruluk ve onur içinde görev yapma" yükümlülüğü gelmektedir. Kısaca "özen yükümlülüğü" olarak adlandıracağımız bu yükümlülüğe ilişkin olarak hem Borçlar Yasası'nın vekalet sözleşmesi bölümünde, hem de daha kapsamlı bir biçimde Avukatlık Yasası'nda kurallar bulunmaktadır.

Avukatın özen yükümlülüğü konulu bu çalışmamızda önce vekalet sözleşmesi gereği vekilin özen yükümlülüğü incelenecek ve daha sonra Avukatlık Yasası'na göre avukatın özen yükümlülüğü ele alınacaktır.

(*) Ankara Barosu Avukatlarından

(1) Semih Güner, Avukatlık Sözleşmesi, TBB Faruk Erem Armağanı, Ankara 1999, sh.301

Avukatlık Yasası, avukatların üstlendikleri kamu hizmetini gereği gibi yerine getirebilmeleri için borç, ödev ve yükümlülükler öngörmüştür. Bunun yanı sıra genel yasa niteliğindeki Borçlar Yasası da avukatların uymaları gereken borç ve yükümlülükler (mükellefiyetler) içermektedir. Ayrıca, Hukuk ve Ceza Usul Yasalarında da çeşitli ödev ve yasaklamalar yer almaktadır. Yasalarda geçen terimler arasında birlik bulunmamaktadır. Yükümlülüğün ödevden ve yasaktan farkını anlamak kolay değildir. Ayrıca birinin yerine rahatlıkla diğer sözcüğü yerleştirme de olanaklı görülmektedir. Bu terim karmaşası içinde yasalarda avukat için öngörülen tüm ödev, borç ve yükümlülüklerin hepsini kapsadığını düşündüğümüz yükümlülük terimini kullanarak incelememizi yapacağız.

2 - Vekilin Özen Yükümlülüğü

Borçlar Yasası'nın 390/II. maddesine göre, "*vekil, müvekkile karşı vekaleti hüsnü suretle ifa ile mükelleftir*". Bu maddedeki "hüsnü surette ifa" deyimini "iyi bir biçimde yerine getirme" olarak güncelleştirebiliriz. Ancak, mehzaz yasada(2) bu deyim "sadakat ve özenle yerine getirme" olarak düzenlendiğini göz önüne alırsak Yasanın kuralını "sadakat ve özenle" yapma yükümlülüğü olarak anlamamız daha doğru olacaktır.

Maddede yer alan yükümlülüklerden *sadakat yükümlülüğü*, vekilin bir başkasına ait işi görmesi nedeniyle işini gördüğü kimsenin çıkarını kollama ve iradesine (talimatlarına) uygun davranma yükümlülüğüdür. Sadakat, dostluk, doğruluk anlamına gelen bir sözcüktür(3). Bu yükümlülüğü, vekile duyulan güven nedeniyle müvekkilinin çıkarlarını sözleşme ile belirlenen amaç doğrultusunda koruma olarak da ifade edebiliriz. Sadakat yükümlülüğü kapsamında vekil, müvekkilinin çıkarına olacak davranışlarda bulunmak ve ona zarar verebilecek davranışlardan kaçınmak yükümlülüğü altına girmektedir. Yargı kararında da değinildiği gibi vekillik yükümlülüğünü sadakatle yerine getirme genel bir deyiş-

(2) İsviçre Borçlar Kanunu madde 398/II

(3) Mustafa Nihat Özön, Osmanlıca - Türkçe Sözlük, İstanbul 1969, sh. 617

le objektif iyi niyet kurallarına uygun olarak yerine getirme şeklinde anlaşılmalıdır (4).

Sadakat yükümlülüğü olarak açıklanan bu yükümlülük için sözleşmede bir açıklık olmasına gerek yoktur. İşin gereği olarak bu yükümlülük kendiliğinden doğmaktadır. Vekil, öncelikle müvekkilinin gerçek ve olası iradesini (talimatını) öne çıkararak, ikinci planda da çıkarını göz önüne alarak ve bu ikisini bağdaştırarak üstlendiği görevi yerine getirmelidir(5).

Talimat, vekalet sözleşmesinin kurulmasından sonra, vekile kendisine tevdi edilen işi nasıl göreceğini belirten, tek taraflı ve varması gerekli bir irade açıklaması olarak tanımlanmaktadır(6). Yenilik doğurucu hakkın kullanımı görünümündedir.

Talimat tek yanlı irade açıklaması olup, vekilin kabul etmesine gerek yoktur. İş sahibinin talimatı sona erdirmesi, yahut sınırlandırması veya işin yapımına kendisinin de katılması her zaman mümkündür. İş sahibinin bu yetkilerinin yanı sıra vekilin de özgürlüğü sınırlanmış değildir. İş sahibinin değişen talimatlarını beğenmediği veya benimsemediği takdirde vekaleti bırakması olanaklıdır. Vekil, önceden iş sahibinin her talimatına uymayı üstlenmiş olsa bile her zaman vekaletten ayrılabilir.

Talimata uygun, çıkarlarını gözetici davranma olarak açıklamaya çalıştığımız sadakat yükümlülüğü, özen yükümlülüğünden farklı olarak işin görülmesiyle sona ermez. Bir yükümlülük olarak devam eder. Örneğin, hastasını ameliyat eden doktorun ameliyata ilişkin sırları saklama yükümlülüğünde olduğu gibi.

(4) Y. 4. HD. 22.02.1974 günlü, E. 973/3098, K. 974/865 sayılı karar (Ferudun Müderrisoğlu, Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi, Ankara 1974, sh. 305)

(5) HalukTandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.II, 4. Tıpkı Basım, İstanbul 1989, sh. 407

(6) Süheyl Donay, Vekilin Talimata Uyuma ve Dürüstlikle Hareket Etme Borcu, Batider, C. V, Y. 1970, sh.735, Tandoğan, a.g.e., sh. 436

Vekilin işi *özenle yapma (ifâ) yükümlülüğü*; işi yaparken özenle yerine getirme anlamında bir yükümlülüktür. Vekalet sözleşmesi ile eser sözleşmesinin farklarından birini oluşturan "vekilin sonucun elde edilmemesinden değil, bu sonuca ulaşmak için yaptığı faaliyeti özenle yapmamasından sorumlu olması" özen yükümlülüğünü açıklayan güzel bir farktır.

Özenle yapma yükümlülüğü, Borçlar Yasası'nın 390/I maddesinde yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, vekil hizmet sözleşmesinde işçinin sorumlu olduğu özenin benzeri bir özenden sorumludur. İşçinin bu konudaki sorumluluğunu belirleyen Borçlar Yasası'nın 321. maddesinin başlığı "Özen Zorunluluğu" dur. Maddenin birinci bendinde, "işçi, üstlendiği şeyi özenle yerine getirmeye mecburdur" kuralı yer almakta, ikinci bendinde ise, "kasıt veya ihmâl veya dikkatsizlik ile iş sahibine verdiği zararlardan sorumlu" olduğuna yönelik düzenleme bulunmaktadır.

Bilimsel yapıtlarda ise özen yükümlülüğü, işçinin kendi isteği (kasdı), savsaması (ihmalî) ve dikkatsizliğinden doğan zararlardan sorumlu tutulması olarak ifade edilmektedir. Borçlar Hukukunda yer alan bu genel kuralın yanı sıra İş Yasası'nın 17. maddesinin II. bendinin (h) fıkrasında da konu ele alınmakta ve işçinin kasdı ve ihmâlî yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makinaları, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri on günlük ücretinin tutarı ile ödeyemeyecek derecede hasara uğratması halinde işçinin özen yükümlülüğüne aykırı davrandığı kabul edilmektedir(7).

Borçlar Yasası'nın "Özen Zorunluluğu" başlıklı 321. maddesi, özen yükümlülüğünde iki ölçüt öngörmektedir. Bunlardan objektif ölçüt, görülecek işin çeşidi, güclüğü, iş için gerekli öğrenim ve mesleki bilgiyi göz önünde bulundurmakta(8); subjektif ölçüt ise, işçi-

(7) Nuri Çelik, İş Hukuku Dersleri, İstanbul 1996, sh. 97

(8) Y. 9. HD. 11.11.1986 günlü, E. 986/8794, K. 986/10063 sayılı kararı "işin bozuk yapılması işçinin dikkatsizliğinden veya ihmalkarlığından olmayıp işverenin işçiyi yeni bir işte çalıştırması sonucu acemiliğinden kaynaklanmış ise İş Kanununun 17. maddesi II. bendinin (h) fıkrasındaki fesih nedeni gerçekleşmiş olmaz" (Çimento İşverenleri Dergisi, Ocak 1987, sh. 33-34).

nin iş sahibince bilinen veya bilinmesi gereken yeteneklerinin ve diğer niteliklerinin dikkate alınmasını istemektedir. Bir yandan iş güç ve belli bir mesleki bilgiyi gerektiriyorsa özen yükümlülüğü daha fazla aranmakta, bunun yanı sıra işçinin nitelikleri de ondan istenebilecek özeni gerektiğinde azaltabilmektedir(9).

Yasa, yükümlülüğün sınırının sözleşme hükümleriyle belirleneceğini kabul etmektedir. Sözleşme, vekile aşırı bir özen yükümlülüğü getirmiş ise öncelikle bu duruma göre özen yükümlülüğünün sınırları saptanmaktadır. Eğer sözleşmede özen yükümlülüğünün sınırı belirtilmemişse veya açıklık yoksa, o zaman işçi için getirilen yukarıda değindiğimiz objektif ve sübjektif ölçütleri uygulayarak özen yükümlülüğünün sınırları çizilmelidir(10).

Özen yükümlülüğünün belirlenmesinde etkili bir diğer kavram da ücret olmaktadır. Ücret karşılığı yapılan vekillikte özen yükümlülüğü ücretsiz vekillığe göre daha fazladır. Ücretsiz vekalette işin borçlu açısından bir yarar taşımaması halinde sorumluluğun daha az şiddetle takdir olunabileceği yasanın öngördüğü bir durumdur (BK. madde 98/1). Ancak Borçlar Hukukunun bu genel ilkesinin vekalet sözleşmesindeki uygulaması sırasında bunun "güven ilkesini" zedelemeyecek biçimde düşünülmesi gerektiği kabul edilmektedir(11).

Sonuç olarak, vekilin özenle hareket etmiş sayılabilmesi için tedbirli ve basiretli biçimde hareket etmesi gereklidir. Bu bağlamda vekilin hafif dahi olsa kusuru onun sorumluluğunu gerektirecektir(12).

(9) Y. 9. HD., 06.10.1992 günlü, E.992/3068, K.992/10904sayılı kararı " işçi kendisine verilen işe ehil değilse o takdirde zarardan sorumlu tutularak hizmet aktinin tazminatsız feshi yoluna gidilmesi isabetli olamaz" (Teksitil İşverenleri Dergisi, Ocak Şubat 1993, sh.42)

(10) Y. 4. HD., 22.02.1974 günlü, E. 973/3098, K.994/ 865 sayılı karar (Müderri-soğlu, a.g.e., sh. 305)

(11) Tandoğan, a.g.e., sh. 411

(12) Donay, a.g.e., sh.736

3 - Avukatın Özen Yükümlülüğü

Avukatlık Yasası'nın 34. Maddesinde yer alan, "Avukatlar yük-
lendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde
özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık ünva-
nının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır bir şekilde hareket et-
mekle yükümlüdürler" kuralı ile avukatın özen yükümlülüğü dü-
zenlenmiştir. Bu genel içerikli kuralın yanı sıra, Yasanın diğer
maddelerinde de özen yükümlülüğünün kapsamına giren başka
hak ve yükümlülükler bulunmaktadır. Çalışmamızda konu genel
anlamıyla ele alınacak, Avukatlık Yasası'nın 36. ve takip eden
maddelerinde yer alan yükümlülüklerle (örneğin sır saklama, işi
red, büro edinme, çekişmeli hakları edinme, aracı kullanmama, zıt
çıkart nedeniyle vekalet alamama gibi) değinilmeyecektir.

"Özen, doğruluk ve onur içinde görev yapma" yükümlülüğü ola-
rak ifade edilen yükümlülüğün içinde "özen yükümlülüğü ve "doğ-
ruluk ve onur içinde görev yapma yükümlülüğü" olarak ayrılabilen
iki alt başlık bulunmaktadır.

Avukatın özen yükümlülüğüne aykırı davranışı sorumluluğunu
gerektirmektedir. Sorumluluk kapsamında; zararı tazmin yüküm-
lülüğü şeklindeki hukuki yaptırımların yanı sıra Türk Ceza Yasa-
sı'nın 230-240. maddelerine göre cezalandırılma ve Avukatlık Ya-
sası'nın 134. ve takip eden maddelerindeki disiplin işlem ve ceza-
larına tabi tutulma gibi ceza yaptırımları vardır. Ancak, avukatın
buradaki sorumluluğunun "sonucun elde edilmemesinden" değil,
bu sonuca ulaşmak için "yaptığı çalışmaların özenle yerine getiril-
memesinden" kaynaklanan sorumluluk olduğu unutulmamalı-
dır(13). Bir Yargıtay kararında değinildiği gibi "avukatın sadakat
ve özen yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirip getirmediği araş-
tırılırken, yaşam deneylerine ve işlerin normal akışına göre gerek-
li girişim ve davranışlarda bulunması ve başarılı sonucu engelleye-
cek davranışlardan kaçınması gerekli olup, iş görülürken amaçla-

(13) Y. 13. HD., 05.02.1991 günlü, E. 990/7902, K. 991/1070 sayılı karar (Özka-
ya, a.g.e., sh. 436)

nan sonucun elde edilmemesinden değil, bu sonuca kavuşmak için yaptığı çalışmaların özenle görülmemesinden sorumludur. İş sadakatle ve özenle görülmüşse, yönelinen sonuca erişilmemiş olsa bile gereği gibi ifa vardır. Vekilin gerekli özeni göstermesine rağmen sonucun elde edilmemesinin rizikosu vekile yüklenemez"(14).

3.1 - Özen Yükümlülüğü

Özen yükümlülüğü genelde Borçlar Yasası'nda yer alan bir yükümlülüktür. Ancak avukatın özen yükümlülüğü ile alelade vekilin özen yükümlülüğü çok farklıdır. Avukat, iş sahibine en iyi biçimde yardım etmek zorunda olan bir meslek mensubudur.(15).

Avukatla iş sahibi arasında yapılan sözleşmeye göre özen yükümlülüğünün ölçüsü; avukatın müvekkili tarafından bilinen öğrenim ve kültür derecesi, mesleki bilgisi, yeteneği ve diğer niteliklerine göre belirlenmelidir. Bunu sübjektif sınırlama olarak kabul etmek mümkündür. Bu ölçüte göre, avukatlar alanlarında uzman olarak kabul edilen kişiler oldukları için genellikle bilinen ve kabul edilen kural ve yöntemleri bildikleri varsayılmaktadır. Bunları bilmemeleri halinde de sorumlu tutulmaları gerekmektedir(16). Avukatın görevi, olayları akıl süzgecinden geçirip değerlendirerek,

(14) Y. 13. HD., 05.02.1991 günlü, E. 990/7902, K. 991/1070 sayılı karar (ABD. Y.,1993, S. 3, sh. 491)

(15) Y. 13. HD., 01.03.1991 günlü, E. 990/8301, K. 991/2325, sayılı karar (Eraslan Özkaya, Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, Ankara 1997, sh. 433)

(16) TBB Disiplin Kurulu, 15.09.1990 günlü, E.990/56, K.990/76 sayılı karar " Şikayetli avukatın Alman yargı organları nezdinde, şikayetçiyi temsilen doğrudan temyiz yetkisi bulunmadığı ve belgeleri incelemek suretiyle Alman avukata temyiz nedenlerini açıklayan bir dilekçe gönderdiği anlaşılmakta ise de, bizzat kendi isteği ve talimatı dairesinde düzenlendiğinde kuşku bulunmayan (itiraz dilekçesi 2. Sayfanın e bölümü) vekaletnamede aynen -Batı Almanya'nın Landgericht Oldenburg 7.0.2907/85 sayılı dosyayı temyiz etmeğe- yetkisine yer verilmiş olması karşısında, yetkisi bulunmadığı bir konuda vekalet kabul ettiği ve bunun sonucunda üstlenilen görevin nitelik ve kapsamı yönünden vekil edenin yanlıgısına neden olduğu kamısına varılmıştır"(TBB D., Y.1990, S.3, sh.420)

bütün öngörülmesi gerekli şeyleri dikkate almaktır(17). İşini bilen bir avukat, bilmesi gereken hukuki bilgilerle donanmış olmalıdır(18). Devletin diploma ve ruhsat vermek için aradığı koşullar bu bağlamda özel hukuka yansıyan bir garanti niteliği taşımaktadır(19).

Avukatın bilmesi gereken hukuki bilgilere gelince; öncelikle yasa-yı bilmesi gerekmektedir. Yürürlükteki kuralları yakından takip etmekle yükümlüdür(20). Yasalardaki değişiklikleri, çıkarılan yeni yasaları ve tüzük, yönetmelik gibi diğer yazılı hukuk kurallarını yakından izlemelidir. Ancak, bunları bilmek yetmez. Avukat, soyut hukuk kurallarından anlam çıkaran, yorum getiren, kısaca uygulamayı yansıtan yargısal kararları da bilmelidir. Yargıtay bir kararında Federal Mahkemenin bir kararına gönderme yaparak "mesleki içtihad dergilerinde çıkan bir kararı bilmeyen bir avukatı sorumlu tutmuştur"(21). Bu konuda gelişen teknolojik olanakları da göz önünde bulundurarak avukatın mensup olduğu baro, Türkiye Barolar Birliği, Yargıtay ve Danıştay dergilerinde yayınlanmış yüksek mahkeme kararlarını bilmekle yükümlü olduğunu düşünüyoruz.

Avukatın özen yükümlülüğünün kapsamında başka yükümlülükler de vardır. "Avukat, zamanının ve yeteneklerinin erişmediği bir işi kabul etmez". Bu yükümlülük, Meslek Kurallarının 38/II maddesinde yer alan, avukata yeteneklerini hatırlatan ve yetenek-

(17) Y. 13. HD., 27.04.1992 günlü, E. 992/3413, K. 992/3900 sayılı karar (ABD. Y. 1993, S. 3, sh. 498)

(18) Tandoğan, a.g.e., sh. 414

(19) Tandoğan, a.g.e., sh. 411

(20) TBB Disiplin Kurulu, 20.03.1999 günlü, E. 98/172, K. 99/41 sayılı karar " Avukatın süreye tabi olduğunu bilmesi gerektiği halde davanın süre yönünden açılabilirliğini araştırmadan davayı yüklenmesi, kaybedeceği davayı açması Avukatlık Yasası ve Meslek Kuralları ile belirlenen ilke gereklerine aykırıdır. Eylemin; bir kamu hizmeti olan avukatlık mesleğinin onur, saygı ve güvenilirliğine yönelik olması halinde, kamu vicdanında açtığı tahribattan etkilenen her kişi ihbar ve şikayette bulunabilir"(ABD., Y. 1999, S. 2 - 3, sh. 249)

(21) Müderrisoğlu, a.g.e., sh. 305

lerini aşan bir işi almamasını öğütleyen bir kuraldır. Uluslararası Barolar Birliği Oslo Kararlarının 4. maddesi de "Avukat zaman ve yeteneklerinin elvermediği işi kabul etmemelidir" kuralını benimsemiştir(22). Uluslararası Barolar Birliği'nin belirlediği "Uluslararası Meslek Kuralları"nın(23) 3.3.2. maddesi "Avukat, kendisinin yetersiz olduğu bir konuda müvekkiline hizmet vermemelidir", 3.3.3. maddesi "Avukatlar, başka işlerinin yoğunluğu nedeniyle derhal yapamayacakları işleri kabul etmemelidir" kurallarını öngörmektedir. Avukat, aldığı işin uzmanlık alanına girmediğini yahut uzun bir süreden beri hastalığı nedeniyle yasal değişiklikleri takip edemediğini ileri sürerek sorumluluktan kurtulamaz. Avukatlık Yasası bu bağlamda gerekli olanağı da sağlamıştır. İş reddetme hakkını bu anlamda anlamak gerekmektedir.

Bu konuda avukata yüklenen bir diğer yükümlülük de olayı hukuken aydınlatma yükümlülüğüdür. Avukatı bilgilendirme iş sahibine düşen bir yükümlülük olmakla beraber, hukuk bilgisi olan, konunun uzmanı sayılan avukatın önüne getirilen konunun aydınlanması için anlatılanlarla yetinmeyip, iş sahibinin bilgisizliğini veya önem vermeyip açıklamamış olabileceğini düşünerek yönelteceği sorularla konuyu aydınlatması ve iş sahibinin bilgi verme yükümlülüğünün tamamlanmasına yardımcı olması gerekmektedir(24). Yargıtay, iş sahibinden gerekli bilgileri istediğini kanıtlanma konusundaki yükü avukatın üzerinde bırakmaktadır(25).

Ayrıca avukat, iş sahibi tarafından kendisine aktarılan sözlü bilgilerle yetinmemeli, kendisine verilen belgeleri, yazışmaları,

(22) Faruk Erem, Meslek Kuralları (Şerh), Ankara Barosu Yayınları 4, Ankara 1995, sh. 106

(23) Ankara Barosu Dergisi, Y. 1991, S. 4, sh. 607

(24) Zarife Şenocak, Avukatın Akdi Sorumluluğunun Şartları, Ankara Barosu Dergisi, Y. 1998, S. 2, sh. 12

(25) Y.4. HD., 08.07.1964 günlü, E. 964/603, K. 964/6695 sayılı karar "Nedenleri bildirmeden düzenlenen dilekçenin vergi itiraz komisyonunca reddedileceğini bildiği veya bilmesi gerektiği halde bu biçimde dilekçe düzenleyen avukat, istediği halde müvekkilinin itiraz nedenlerini bildirmediğini ispatlamadıkça zararlı sonuçtan sorumlu olur" (Müderrişoğlu, a.g.e., sh. 313)

mahkeme dosyalarını da incelemelidir. Ancak burada avukata yüklenen yükü somut olay hakkında ayrıntılı araştırma boyutuna götürmemek gerekir. Zira avukat, ne özel detektif ne de istihbarat elemanıdır. Avukatın iş yeri de istihbarat bürosu değildir(26).

Özen yükümlülüğünün bir diğer boyutu talimatlara uygun davranmayı kapsamaktadır. İş sahibinin iradesine uygun biçimde davranma olarak açıkladığımız bu yükümlülük ile avukatlık mesleğinin bağımsızlığı ilkesi zaman zaman ters düşmekte ve çelişir görünüm ortaya çıkmaktadır. Uygulamalarda görüldüğü üzere iş sahibinin talimatının hepsinin avukatça yerine getirilmesi mümkün değildir. Bu konuyu değerlendirebilmek için talimatın türlerini belirlemek gerekmektedir. Bilimsel yapıtlarda talimatlar, "emredici talimat", "yol gösterici talimat" ve "ihtiyari talimat" olarak sınıflanmaktadır.

Emredici talimat, iş sahibinin direktiflerine sıkı sıkıya bağlı kalınması ve her zaman uyulması gereken talimatlardır. Örneğin, belli bir fiyattan aşağı satış yapılmaması talimatı gibi. Talimatın emredici nitelik taşıyıp taşımadığı bir yorum sorunudur. İşin gereğinden çıkarılır. Emredici talimata vekilin uyması gerektiği kabul edilir. Eğer emredici talimat ile yapılması istenen iş sahibinin açıkça aleyhine ise, yahut talimat amaca uygun değilse vekilin iş sahibini uarması ısrarı halinde yasanın 53. maddesinde öngörülen tutanağı düzenleyip, yasanın 174. maddesinde tanınan yetkiyle vekillikten ayrılarak işi bırakması doğru olan bir davranış biçimidir. Aksi halde sırf ücret almak için uzmanlığının gereklerine aykırı bir talimatı yerine getirerek kötü bir ün kazanmış olacak, büyük bir olasılıkla da meslek örgütüncü disiplin yargılamasına tabi tutulacaktır.

Ihtiyari talimatta vekile sadece yol gösterilmesi durumu söz konusudur. Bu tür talimatta avukatın iş sahibinin çıkarını daha iyi bir biçimde koruyabilmek için talimattan ayrılması mümkündür.

(26) Şenocak, a.g.e., sh. 11

Yol gösterici talimatta avukata genel anlamda talimat verilme-
mekte, belli bir durum göz önünde tutularak, olası bir duruma gö-
re talimat verilmektedir. Bu gibi durumlarda avukat koşulların de-
ğişmesi halinde veya talimat anında öngörülme-yen durumun orta-
ya çıkması durumunda verilen talimattan uzaklaşmak hakkını el-
de etmektedir.

Konuyu Borçlar Yasası'nın 389. maddesindeki "talimat dairesin-
de vekaletin yapılması" maddesine göre değerlendirdiğimizde,
avukat iş sahibinin açık olan talimatına karşı koyamayacaktır. An-
cak durumun gereğine göre iş sahibinden izin alma olanağı bulun-
mamakla birlikte, eğer olanak bulunup da sorulsaydı iş sahibinin
her halde izin verecek olduğu durumlarda talimatın dışına çıkma-
sı mümkün bulunmaktadır(27). Son durum avukata talimattan
uzaklaşma hakkı veren bir durumdur. Kendi içinde iki koşul ara-
maktadır. Biri, iş sahibine sorup ondan açık talimat alma olanağı-
nın bulunmaması, diğeri ise olanak bulunup da iş sahibine soru-
labilseydi onun talimattan ayrılmaya olur vereceğinin kabul edile-
bilmesi durumudur. Bu koşulların varlığı halinde avukatın tali-
mattan ayrılması hem hak ve hem de yükümlülük olmaktadır.

Talimatın türlerine göre yaptığımız sınıflamadan sonra avuka-
tın iş sahibinin talimatıyla bağlı olması konusunu tekrar ele alır-
sak; iş sahibinin ulaşılabilecek amacı belirlemesi, işin yapımındaki
ana konuların neler olduğunu ortaya koyması doğaldır, buna kar-
şılık amaca ulaşmada kullanılacak araçların seçiminin avukata ait
olması gerekmektedir. Avukat en temel konularda iş sahibinin ta-
limatıyla bağlı olmalıdır. Bunlara örnek olarak bir haktan vazgeç-
me sonucunu doğuracak işlemler(28), davadan feragat etme(29),

(27) Y.4.HD., 07.04.1980 günlü, E. 980/194, K. 980/4545 sayılı kararı " Vekil
Borçlar Kanunu kurallarına göre sözleşme ile üzerine aldığı borçların yeri-
ne getirilmesi konusunda iş sahibinin talimatına ve talimat alınamayacak
durumda normal olarak bu talimat ne yolda alacak idi ise, ona göre davran-
ma zorunluluğundadır" (YKD. Y. 980, S. 11, sh. 1482)

(28) TBB Disiplin Kurulu, 10.06.1995 günlü, E. 995/37, K. 995/41 sayılı karar
(ABD., Y. 1995 S. 3 sh. 81),

(29) TBB Disiplin Kurulu, 14.11.1998 günlü, E.998/100, K.998/136 sayılı karar
(TBBD., Y.1999, S.1, sh.207)

itiraz yoluna gitmeme(30), davanın tamamen veya kısmen kabulü, yargılama giderlerinden vazgeçilmesi, zamanaşımı ve borcun ifa edilmediği, takas ve mahsup gibi savunma ve itiraz nedenleri, gösterilebilir(31).

Örneğin, karşılıksız çek ile ilgili takip işlemlerinde iş sahibinin suç duyurusu yapılması veya yapılmaması yolundaki irade açıklamasının avukatı bağladığı, artık avukatın bunun dışına çıkmasının olanaksız olduğu kuşkusuzdur. Avukat bu gibi durumlarda hukuki görüşünü uygun bir biçimde iş sahibine aktarmakla, açıklamakla ve hatta iş sahibini bilgilendirmekle yükümlüdür. Bu bağlamda dava açılmasının, şikayet yapılmasının yararlı olduğunu da önerebilir. Ama iş sahibinin çek ile borçlu olan kişi hakkında karşılıksız çek keşide etme nedeniyle suç duyurusu yapılmaması yolundaki talimatının avukatı bağladığını düşünüyoruz. Benzer bir durumu icra takibinde de görebiliriz. "Faiz istenmesin" biçiminde verilen talimatın da avukatı bağlaması gerekmektedir. Avukat alacağın tahsili için yapacağı icra takibinde artık faiz isteyemez.

Avukat hak yitirmeye neden olacak vazgeçme durumlarında iş sahibinin talimatlarıyla bağlı olmasının yanı sıra talimatın yazılı bir belgeye dayalı olması da gerekmektedir. Vekaletnamesinde feragat yetkisi bulunsa da, miras taksimi gibi hukuki bir anlaşma için yazılı belge aramadan bir kısım mirasçıların sözlü ifadelerine göre davadan vazgeçip tedbiri kaldırması özenli bir davranış sayılmamaktadır(32).

Talimat ile bağlı olma konusunda değinmek istediğimiz bir başka konu da talimatla bağlı olunan süre konusudur. Avukata verilen talimatın uzun bir süre yerine getirilmeyip önemli sayılacak (yedi yıl) bir aradan sonra uygulamaya konulması halinde, avukatın iş sahibini arayarak durumda değişiklik olup olmadığını, işin

(30) TBB Disiplin Kurulu, 11.10.1997 günlü, E. 97/75, K. 97/98 sayılı karar (ABD., Y. 1997, S. 4, sh. 94)

(31) Salter Uçar, Avukatın Hak ve Ödevleri, İstanbul 1998, sh. 29

(32) TBB Disiplin Kurulu, 07.05.1999 günlü, E. 99/26, K. 99/69 sayılı karar (ABD., Y. 1999, S. 3, sh. 126)

görülməsi gerekip gerekmediğini sorması ve yeniden talimat alması vekilin göstermesi gereken önem ve ihtimamın gereği sayılmaktadır(33).

3.2 - Doğruluk ve Onur İçinde Görev Yapma Yükümlülüğü

Avukatlar, avukatlık ünvanının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmekle yükümlüdürler. Bu yükümlülük kapsamında çeşitli alt yükümlülükler bulunmaktadır.

3.2.1 - Temiz ve Açık Hukuki İlişki Kurma Yükümlülüğü

Avukatlık dürüstlük mesleğidir. Güvenli, açık ve temiz bir ilişki içinde bulunmayı gerektirir. Yasa, avukatın bu tür ilişki içine girmesi için gerekli önlemleri almış ve yeterli olanakları sağlamıştır. "İşi reddetme hakkı", "iş bırakma hakkı" bu amaçla yasaya konulmuş kavramlardır.

Avukatlık mesleğinin icrasında uluslararası kabul görmüş standartların oluşturulması için hazırlanan "Avukatlık Mesleğinin İcrasında Özgürlükler Hakkındaki" Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu Tavsiye Kararlarının 3. maddesinde "müvekkillerinin hak ve yükümlülüklerini ve bunun yanında mali giderler de dahil olmak üzere davanın olası sonuçlarını bildirmek" avukatın iş sahibine karşı olan yükümlülükleri arasında sayılmaktadır.

Avukatın işi alırken doğruyu söylemesi, işin sonucu hakkında bir üstlenmeye girmemesi gereklidir. Hukuki düşüncelerin çokluğu, yoruma açık yönleri, takdir hakkının kullanılması ile farklı sonuçlara ulaşma gibi etkenler avukatın kesin ve eksiksiz bir görüş ileri sürmesini engellemektedir. Ayrıca yargıcın da insan olduğunu, onunda hata yapabileceğini daima göz önünde bulundurmalıdır. Bütün bu nedenler avukatın davanın kazanılmasıyla ilgili ke-

(33) Y. 13. HD., 26.11.1989 günlü, E. 98/4292, K. 989/6908 sayılı karar (ABD., Y. 1993, S. 3, sh. 495)

sin tahminde bulunmasını, kazanılacağı yolunda garanti vermesini engeller. Nitekim avukatın davayı kazanma koşulu ile sözleşme yapması geçersiz sayılmaktadır (34).

Ancak, iş sahibinin avukattan işin geleceği ile ilgili bir açıklama, bir görüş beklediğini de unutmamak gerekir. Hatta işi verip vermeme konusunda avukatın bu konuya yaklaşımı da önem taşıyabilir. Bu nedenle avukatın davanın başarı şansı konusunda yaklaşık ve bağlayıcı olmayan bir tahminde bulunması gerekmektedir. Bu aşamada mutlaka işin riskleri, farklı karar çıkmasına etkili olacak yönleri iş sahibine açıkça anlatılmalıdır(35). Temiz ve açık ilişki kurma sözcükleriyle açıklamak istediğimiz görüş, avukatın işi ve olayı anladığını, işin iş sahibinin çıkarı doğrultusunda sonuçlanması için olasılıklar olduğunu, bunun için içtenlikli, bilinçli çaba harcanacağını, birikiminin yeterli olduğunu, güvenmesi gerektiğini iş sahibine duyurup, işi üstlenebileceğini icap veya kabul biçiminde ortaya koymaktır.

Bu yükümlülük kapsamında unutulmaması gereken bir konuda, avukatın kazanılma şansı hiç olmayan bir davayı almamasıdır. Bu konuya ilişkin Avukatlık Yasası'nın 38/a ve f bendleri özel düzenlemeler içermektedir. Bir başka inceleme konusunu oluşturan bu düzenlemeleri çalışmamız yönünden kısaca ele aldığımızda madde kapsamına iki farklı durumun girdiğini görmemiz mümkündür. Bunlardan biri avukatın sonuç vermeyeceğini bildiği davayı açması halidir. Bu "kasdi dava açma" sayılmaktadır. Diğeri ise, "kötü niyetli dava açma"dır. Burada karşı tarafa sırf eziyet etmek, onu zahmete ve zarara sokma hali söz konusu olmaktadır. Art niyetle çıkarılan bu güçlük, hakkın kötüye kullanılması demektir. Dürüstlük kuralının çiğnendiği bir durumdur.

(34) Y. 13. HD., 07.05.1981 günlü E. 981/1265, K. 981/3495 sayılı karar (YKD. Y. 1982, S.3, sh. 376)

(35) Alman Federal Mahkemesi, avukatın "her davada muhakkak bir riziko bulunduğunu" belirtmesini yeterli bulmamış, onu ayrıca, rizikonun derecesi ve davanın kaybedilme şansı hakkında görüş bildirmekle yükümlü tutmuştur (Şenocak, a.g.e., sh. 16)

Avukat bir hukuk adamıdır, ayrıca yargı erkinin de bir ögesidir. Yaptığı hizmet kamu hizmetidir. Bu nedenlerle iş sahibini uyar-makla, vazgeçirmekle, onu bundan alıkoymakla yükümlüdür(36). Avukatın bu uyarısına rağmen iş sahibinin dava açmakta ısrar et-mesi halinde ve dava açmakta haklı bir neden de yoksa(37) avukat iş önerisini reddetmelidir. Avukat, işi alma aşamasında olduğu gi-bi işin bu boyutunda da sonuca yönelik görüşünü iş sahibine söyle-meli, ancak bunun kesin olmadığını, güvence sayılmaması gerekti-ğini de belirtmelidir.

Avukat işi sürdürürken de dürüst ve açık olmalıdır. Kendisine duyulan güvене layık olmalı, iş sahibinin çıkarlarını korumalıdır. TBB Disiplin Kurulunun kararında yer aldığı gibi "vekil edeni ta-rafından tevdi edilen belgelerin, onun izni olmaksızın karşı yana verilmesi, ceza yargılamasında suç teşkil etmese bile, özen borcu-na aykırılık oluşturun"(38).

Bu bağlamdaki yükümlülüklerin kapsamına giren bir diğer yü-kümlülük de "hesap verme yükümlülüğü"dür. Borçlar Yasası'nın 392. maddesinde yer alan bu yükümlülüğe göre "vekil müvekkilin talebi üzerine yapmış olduğu işin hesabını vermeye ve bu cihetten dolayı her ne nam ile olursa olsun almış olduğu şeyi müvekkile tes-lime mecburdur".

Bu yükümlülük iki ayrı konuyu içermektedir. Birincisi hesap verme yükümlülüğüdür. Vekil, müvekkilden veya üçüncü kişiler-den aldığı değerler ve kendi ücret, masraf, tazminat alacakları hakkında hesap vermek zorundadır. Hesap verme yükümlülüğü hukuksal niteliği yönünden bir yapma borcudur(39).

(36) Sungurtekin, a.g.e., sh. 437

(37) Haklı nedene örnek olarak, başka bir hanımla yaşayan kusurlu eşin, reddo-lunacağını bildiği halde sırf üç yıllık süreyi başlatmak için avukattan bo-şanma davası açmasını istemesini gösterebiliriz.

(38) TBB Disiplin Kurulu, 15.10.1994 günlü, E. 994/79, K. 994/85 sayılı karar (ABD., Y. 1995, S. 2, sh. 107

(39) Y.13. HD., 29.04.1992 günlü, E. 992/3147, K. 992/4041 sayılı karar (ABD. Y. 1993, S. 3, sh. 503)

İkincisi, müvekkile geri vermesi ve teslim etmesi gereken şeyleri teslim yükümlülüğüdür. Vekil olarak alınman paraları, geciktirmeksizin iş sahibine duyurmak ve vermek gerekmektedir. İş sahibine herhangi bir nedenle ulaşamayan avukatın mahkemeden tevdi mahalli tayini istemesi ve yükümlülüğünü bu şekilde yerine getirmesi beklenmektedir(40). Avukat, iş sahibinin yurt dışında olması halinde onun Türkiye'ye dönüşünü beklemeyip, teslim yükümlülüğünü talimatı doğrultusunda yerine getirmelidir(41). Teslim yükümlülüğünün iş sahibine veya onun yazılı talimatı ile gösterdiği kişiye yapılması gereklidir(42).Yükümlülüğün kapsamında, geri verilecek olan para ise, paranın avukatın zimmetinde kaldığı günden itibaren eylemli olarak ödendiği tarihe kadar olan sürenin gecikme faizi de bulunmaktadır. Faizin başlangıç tarihi geri vermesi gereken tarih olup, bu tarihin geçerli olabilmesi için temerrüt ihtarına da gerek bulunmamaktadır(43).

Teslim yükümlülüğü kapsamında değinmek istediğimiz bir başka konu teslim olgusunun kanıtlanması avukata ait olduğudur.

(40) TBB Disiplin Kurulu, 25.04.1998 günlü, E. 998/37, K. 998/61 sayılı karar " Avukat paranın tahsilinden üç ay sonra, şikayetçiye taahhütlü bir mektup göndermiş ise de, bu mektup, alıcısının adresten ayrılmış olması nedeniyle iade edilmiştir. Ancak mektupta gönderilen adresin, vekaletnamede yazılı adres olmadığı görülmektedir. Müvekkil adına alınan paraları geciktirmeksizin müvekkile duyurmak ve vermek zorunluluğunda olan avukatın, iş sahibine herhangi bir nedenle ulaşamaması halinde, mahkemeden tevdi mahalli tayini istemesi ve yükümlülüğünü bu şekilde yerine getirmesi gerektirdi" (ABD. Y. 1998, S. 2, sh. 182)

(41) TBB Disiplin Kurulu, 02.03.1991 günlü, E.991/9, K.991/10 sayılı karar " Müvekkilinin Almanya'da olması onun adına tahsil edilen paranın on bir ay gibi çok uzun bir süre elde tutulmasını ve ödenmemesini gerektiren bir neden oluşturamaz. Çünkü paranın, şikayetçinin Almanya'daki adresine gönderilmesi veya kendisine gerekli duyuru yapılarak Türkiye'de bir banka hesabının olup olmadığının, böyle bir hesap yoksa ödemenin nasıl yapılacağı hakkında talimatının sorulması gerekir" (TBBD., Y.1991, S.2, sh.281)

(42) TBB Disiplin Kurulu, 25.01.1999 günlü, E.998/146, K.999/12 sayılı karar (TBBD.Y.1999, S.2, sh.570)

(43) Y.13. HD., 12.10.1988 günlü, E. 988/2395, K. 988/4071 sayılı karar (ABD. Y.1993, S. 3, sh. 506)

Usul Hukuku kuralları çerçevesinde avukat teslim ettiğini kanıtlamakla yükümlüdür. Teslim ettiğini yazılı belge ile kanıtlayamayan avukat hakkında; avukatın iyi niyetle elden teslim ettiğine ilişkin iddiada bulunması, bu yolda tanık dinletmesi hatta şikayetçinin bir çok avukatı şikayet eden bir tutumda olması şikayetçinin iyi niyetli davranmadığı izlenimini yaratsa da avukatın müvekkiline ödediği paraya karşılık yazılı belge almaması mesleğin ifasında gereken özeni göstermediği anlamında kabul edilmektedir(44).

3.2.2 - Amaca En Uygun ve En Güvenli Yolu Seçme Yükümlülüğü

Avukat, üzerine aldığı işi başarmak için işin uzmanı gibi davranmak, en güvenli ve amaca en uygun yolu seçmekle yükümlüdür(45). Sonucun elde edilmemiş olması avukatın sorunu değildir. Avukatın yaptığı işi, eser sözleşmesinde yüklenicinin yükümlülüğünden ayıran bu hukuksal olgu avukata işin sonucunu başta bildirmemeyi gerektirmektedir.

Ancak avukat, en sağlıklı yolu seçmek ve işi güvenli bir biçimde yürütmekle yükümlüdür. Bunun için alınması gereken tüm önlemleri almak zorundadır. Örneğin, aksine talimat olmadığı sürece iş sahibinin aleyhine olan kararı temyiz etmemesi özen borcuna aykırı davranış olarak kabul edilmektedir(46). Avukatın temyizinde yarar görmediği kararın temyiz edilmemesi için alacağı aksine talimatın yazılı olması, temyiz halinde gerekli giderlerin ne olduğu-

(44) TBB Disiplin Kurulu, 15.06.1996 günlü, E. 96/61, K. 96/75 sayılı karar (ABD., Y. 1996, S. 4, sh. 649)

(45) Alman Federal Mahkemesi bu yükümlülüğü şu şekilde ifade etmiştir "Avukat, söz konusu olan bir çok önlemden, kural olarak muhtemel sakıncaları mümkün mertebe en iyi şekilde önleyen tedbirleri almakla yükümlüdür; eğer elde edilmeye çalışılan sonucu gerçekleştirmeye yönelik birden çok yol mümkünse, en güvenilir ve en tehlikesiz yolu seçmekle yükümlüdür" (Şenocak, a.g.e., sh. 16)

(46) Y. 4. HD., 09.10.1973 günlü, E. 972/9028, K. 972/8680 sayılı karar (Müderioğlu, a.g.e., sh. 314)

nun duyurulması, iş sahibinin cevap vermemesi halinde sonuçlarının yazıda açıklanmış olması gerekmektedir(47).

Duruşmaya girmeyip davanın önce müracaata kalmasına ve daha sonra yenilemeyip açılmamış sayılmasına karar verilmesi halinde avukatın görevini yapmadığı sonucuna varılmaktadır(48). Yargılama sırasında ara kararları ile verilen görevleri gereği gibi ve zamanında yerine getirmeyen avukatın yüklendiği görevi özenle ve Meslek Kurallarının öngördüğü ilkeler doğrultusunda yerine getirmediği kabul edilmektedir(49). Üstlendiği icra takibinde dosyayı takipsiz bırakarak işlemi kaldırılmasına neden olması(50), üstlendiği davayı haklı ve gerektirici bir neden olmadığı halde, makul sayılamayacak uzun bir süre geçtikten sonra açması(51), ihtiyati tedbir kararı verildikten sonra dava açıldığına ilişkin belgenin yasal süre içinde tedbir dosyasına ibraz etmeyerek ihtiyati tedbir

(47) TBB Disiplin Kurulu, 15.09.1990 günü, E.990/85, K.990/74 sayılı karar "Avukat üstlendiği dava sonunda verilen kararın temyizinde yarar olmadığını düşünüyorsa, bu yoldaki hukuki kanaatini temyiz süresi geçmeden ve yazılı olarak iş sahibine bildirmek zorundadır. Temyiz giderlerinin de aynı şekilde süresi içinde bildirilmesi ve giderlerinin ödenmemesinin sonuçları hakkında uyarıda bulunması gereklidir" (TBB D., Y.1990, S.3, sh.419)

(48) Y.13. HD., 26.03.1989 günü, E. 989/1687, K. 989/2109 sayılı karar (ABD. Y. 1993, S. 3, sh. 514)

(49) TBB Disiplin Kurulu, 25.01.1999 günü, E.998/152, K.999/18 sayılı karar "Şikayetli avukat tarafından açılan ve ortaklığın giderilmesi davasında beklemeye sebebi yapılan verasetin iptali davasında, sık sık mazeret bildirerek duruşmalarda bulunmadığı, bir defasında takipsizlik nedeniyle dosyanın işlemi kaldırılmasına sebebiyet verdiği, kendisine bilirkişi raporuna karşı beyanda bulunması için süre verildiği halde arka arkaya 4 - 5 duruşmada beyanda bulunmadığı, sonuncu duruşmada ise şifahi - kabul etmiyorum - şeklinde beyanda bulunduğu ve davacı asilin bizzat yazılı beyanda bulunmasına sebebiyet verdiği anlaşılmıştır. Bu durumda, şikayetli avukatın yüklendiği görevi özenle ve Avukatlık Yasası ile Meslek Kurallarının öngördüğü ilkeler doğrultusunda yerine getirmediği açıktır ve eylem disiplin suçu oluşturur" (TBB D., Y.1999, S.2, sh.575)

(50) TBB Disiplin Kurulu, 07.11.1992 günü, E.992/79, K.992/90 sayılı karar (TBB D., Y.1992, S.4, sh.563)

(51) TBB Disiplin Kurulu, 19.12.1992 günü, E.992/97, K.992/109 sayılı karar (TBB D., Y.1993, S.1, sh.97)

kararının kalkmasına neden olması(52) özensiz davranış, olarak kabul edilmektedir.

Üzerine aldığı işi özenle yürütmek, müvekkilinin hukukunu üstün tutmak ve korumak durumunda olan avukatın, birden fazla taşınmaz için tek bir dava açmak suretiyle "paylılığın giderilmesi"ni sağlaması" mümkün iken, yasal gerekçe göstermeksizin ve özel bir talimat alınmaksızın ayrı ayrı 31 dava açması ve sonra da her dava için ayrı ayrı avukatlık ücreti istemesi, meslek ve doğruluk kuralları ile bağdaşır bir davranış sayılmamaktadır(53).

Avukat üzerine aldığı işi yasadaki koşullar gerçekleşmediği sürece sonuna kadar yürütmekle de yükümlüdür. İş sahibine kendi yükümlülüğünü yerine getirmediği yazılı olarak duyurulmadığı sürece, özen borcundan kurtulamaz. Kendisine tahsile konulmak üzere bırakılan bonoyu masraf olmadığı için icraya koyamayan avukat bu durumu iş sahibine yazı ile bildirmeli, masraf vermesi veya senedi kendisinden alması için onu uyarmalıdır. Bunu yapmadığı sürece özen borcuna aykırı davranmış sayılmaktadır(54).

Avukatın çalışma yerini değiştirmesi ve kaydını başka bir baroya nakletmesi, üstlendiği işi takip etmemesi için haklı neden oluşturamaz(55).

(52) TBB Disiplin Kurulu, 10.04.1999 günlü, E. 99/22, K. 99/63 sayılı karar (ABD., Y. 1999, S. 2 - 3, sh.244),

(53) Y. 4. HD., 07.04.1980 günlü, E.980/194, K.980/4545 sayılı karar (YKD., Y. 1980, S. 11, sh. 1483)

(54) TBB Disiplin Kurulu, 28.01.1995 günlü, E. 994/98, K. 995/6 sayılı karar (ABD Y. 1995, S. 2, sh. 10113)

(55) TBB Disiplin Kurulu, 12.5.1990 günlü, E.990/26, K.990/41 sayılı karar "Avukatın çalışma yerini değiştirmesi ve kaydını başka bir baroya nakletmesi, üstlendiği işi takip etmemesi için haklı neden oluşturamaz. Böyle bir durumda avukat, üstlendiği işi sözleşme koşullarına göre bizzat takip etmeye devam etmek veya müvekkilinin muvafakati ile ve onun yeni bir parasal külfete katlanmasına gerek kalmadan işi bir başka meslektaşına devretmek ya da Yasanın 174. Maddesi hükmüne göre peşin aldığı ücreti geri vermekle birlikte iş sahibine davanın son durumunu da yazılı olarak bildirmek şikârlarından birini seçmek zorundadır" (TBB D., Y.1990, S.1, sh.125)

3.2.3 - Aydınlatma Yükümlülüğü

Avukat, işi alırken açılacak davanın tüm güçlüklerini ve sakıncalı yönlerini saptayıp, daha önce de değindiğimiz gibi bunları iş sahibine bildirmekle yükümlüdür. Bunu yaparken hayalci olmamalı, objektif değerlendirmeli, yargısal ve bilimsel içtihatlarla uyum gösteren bir saptama içinde iş sahibine aktarmalıdır.

Aynı sorumluluk işin görülmesi aşamasında da söz konusudur. Örneğin önerilen yeminin ne anlama geldiğini, yemin etmesi halinde ne gibi sonuç doğacağını, kaçınırsa ne kazanacağını bildirmesi gereklidir. İş sahibi kendi uğraş alanı içinde çok bilgili ve deneyimli bir insan olsa bile davanın aşamaları hakkında bilgi sahibi olmaması çok doğaldır. Bu nedenle avukat her konuda bilgi vermeli, onu uyarmalı ve aydınlatmalıdır. Avukatın iş sahibini zamanında bilgilendirmemesi, kendisine tebliğ edilen mahkeme kararları ve icra emirleri hakkında bilgi vermemesi, aleyhte olan kararı iş sahibinin olurunun almadan temyiz etmemesi özen yükümlülüğüne aykırı davranış sayılmaktadır(56). Bilgilendirme yükümlülüğü iş sahibinin yurt dışında yaşamakta olması halinde daha duyarlı ve dikkatli davranmayı gerektirmektedir(57).

Danışma ve temsil amacıyla kendisine başvuru alan avukat, hedeflenen amaca ulaşmayı sağlayacak birden fazla hukuki yolun bulunması halinde, kendi hukuki görüşüne yakın olanın yanı sıra, yargısal kararlarda ve bilimsel yapıtlarda ele alınan ve başarı olasılığı olan diğer yolları da iş sahibine bildirmelidir(58).

(56) TBB Disiplin Kurulu, 15.10.1994 günlü, E. 994/80, K. 994/81 sayılı karar (ABD Y. 1995, S. 2, sh. 108)

(57) TBB Disiplin Kurulu, 12.06.1999 günlü, E. 99/36, K. 99/78 sayılı karar "Avukat üstlendiği işle ilgili olarak müvekkiline bilgi vermek yükümlülüğü altındadır. Bu zorunluluk, vekalet ilişkisinin bir gereği olduğu gibi, Avukatlık Yasası'nın 34. Maddesinin de sözü edilen "görevin özenle yerine getirilmesi" ilkesinin de bir sonucudur. Vekil edenin yabancı bir ülkede yaşamakta olması, avukatın bu konuda daha duyarlı ve dikkatli olmasını gerektirmektedir" (ABD., Y. 1999, S. 4, sh. 108)

(58) Meral Sungurtekin Özkan, Avukatlık Mesleği Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, İzmir 1999, sh. 242

3.2.4 - Onur İçinde Görev Yapma Yükümlülüğü

Onur, insanın toplum içindeki tüm manevi değerlerini kapsayacak genişlikte bir kavramdır. Dürüstlük ise, onurun ön koşuludur. Dürüst olmayanın onur değerini edindiği söylenemez(59).

Avukat bir serbest meslek mensubudur. Kendine ait bir iş yeri vardır. Belli bir düzeyin altına düşmemesi, arzulanan bir yaşam düzeyi olmalıdır. Bütün bunlar akçalı yünden güçlü olmasını gerektirmektedir. Ancak avukat üstlendiği işin parasal yönü ile onur ve kutsallık yönünü bağdaştırmakla yükümlüdür. Unutulmamalıdır ki avukatlık, sırf para kazanma için yapılan bir meslek değildir. Avukatlıkta para kazanma amaç değil araçtır. Çalışan insanın emeğinin karşılığını alması onun en doğal hakkıdır. Ama avukat, para kazanmak için her işi kabul eden, kazanmak için her yolu deneyen kişi değildir ve asla olmamalıdır. Onun meslek onuru ve kişisel onuru her şeyin üzerindedir. Avukatlığın, karşılığında para alınarak yapılan mesleklerin en onur vericisi olduğu hiçbir zaman unutulmamalıdır.

Bir avukatın davanın sonunda doğacak alacağa karşılık iş sahibine borç vermesi mesleki ilke ve gereklerine uygun bir davranış sayılmamaktadır(60). Kamulaştırma davalarında avukatın dava giderlerini bizzat karşılayarak davayı üstlenmesi Kamulaştırma Yasası'ndaki özel kural nedeniyle yasaktır. Avukatın iş sahibine borç para vermesi de bu anlamda kabul edilmekte ve ceza yaptırımına konu edilmektedir.

Avukat, mahkeme kalemlerinde, icra dairelerinde ve diğer mercilerde çalışan görevlilerle olan ilişkilerinde de meslek onuruna ve ağırbaşlılığına uygun tutum ve davranışlarını sürdürmekle yükümlüdür.

(59) Ahmet İyimaya, Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sorunları, Ankara 1990, sh. 295

(60) TBB Disiplin Kurulu., 20.03.1999 günlü, E. 999/173, K. 999/42 sayılı karar (ABD. Y. 1999, S. 1, sh. 129)

Meslek Kurallarının 25. maddesinde yer alan bu kurala göre avukatın adliye personeli ile laubali davranışları ve bu doğrultudaki ilişkileri yasaklanmıştır. TBB bir kararında avukatın mahkeme kaleminde görevli memura hakaret etmesini meslek onuruna ve ağırbaşlılığına aykırı bulmuştur(61).

Bir Yargıtay Kararında(62) avukatın dilekçesinde yer alan "iddia makamının hukuk tanımaz, işkenceye izin veren, siyasal iktidarın tehditlerine eşlik eden" sözlerinin duruşmada bulunan Cumhuriyet Savcısını küçük düşürücü bir değer yargısında bulunarak savunma sınırını aştığı gerekçesiyle avukatın cezalandırılmasına karar verilmesi ilişkilerde uyulması gereken ölçüyü ortaya koymaktadır.

3.2.5 - Dürüst Biçimde Görev Yapma Yükümlülüğü

Avukat "hukuka uygunluk" ölçüsüne bağlıdır. "Hukukun Üstünlüğü" kavramı "Meslek Deontolojisi"nin ilkelerinde "tükenmez kaynak"dır(63). Bazı davranışların yasalara uygunluğu mazeret sayılmaz. Avukat mesleğini vicdanlı bir şekilde yerine getirir. Bu ilkenin yönlendirmedeği davranışlar hoşgörü ile karşılanmaz. Avukat sözleşme koşullarına ters düşmese bile, toplumun önem verdiği moral değerlere ters bulunan bir amacın gerçekleşmesine araç olmamalıdır(64).

(61) Erem, a.g.e. (Şerh), sh. 80, TBB Disiplin Kurulunun 02.03.1991 günlü, E. 991/5, K. 991/7 sayılı kararı (ABD., Y. 1991, S. 2, sh. 271)

(62) Y. 4. CD., 03.11.1992 günlü, E. 992/5905, K. 992/6627 sayılı karar (ABD., Y. 1993, S. 3, sh. 502)

(63) Erem, a.g.e. Şerh, sh.37

(64) Disiplin TBB Kurulu, 01.02.1992 günlü, E.991/99, K.992/11 sayılı karar "Talep talebindeki alacak kalemleri, dosyaya ibraz edilen sözleşme koşullarına aykırı değildir. Ne var ki, taksitlerden herhangi birinin ödenmemesi halinde asıl alacakla birlikte % 20 cezai şart ve o tarihte geçerli banka iskonto miktarına göre en yüksek oranda temerrüt faizinin alacaklıya kabul ettirilmesi ile yetinilmeyip ayrıca % 20 masraf vs.'nin ve her ay için çok yüksek oranda -gecikme zammı- adı altında bir yükümlülüğün de sözleşmeye konulmuş olması, satıcının gecikmeden doğabilecek zararının çok üstünde, fahış ve haklılığı kuşkuyla bir kazancı hedeflediğini göstermektedir. Avukat sözleşme hükümlerine ters düşmese bile, toplumun önem verdiği moral değerlere ters bulunan böyle bir amacın gerçekleşmesine araç olamaz. Çünkü avukatlık her şeyden önce bir kamu hizmetidir ve avukat kamunun -avukatlık mesleğine güveni-nin sarsılmamasını sağlayacak biçimde çalışmak zorundadır" (TBB, Y.1992, S.1, sh.100)

Avukat, görevini yaparken taşıdığı ünvanın ve mesleğinin gereklerini bilmek, bunları dürüst bir biçimde uygulamakla da yükümlüdür. İş sahibinin çıkarını korurken yasal olanakların dışında çıkmamak, "borçluyu yasal yükümlülüklerinin dışında taciz edecek davranışlardan kaçınmak"(65), "haricen tahsil ettiği paraları dosyaya bildirmek ve hesabın buna göre yapılmasını sağlamak"(66) zorundadır.

Avukatlık "doğruluk" karinesinden yararlanan mesleklerdendir. Bu nedenle avukatların, kolektif inanca ters düşecek ve bu inancı sarsacak davranışlardan dikkatle kaçınmaları gerekmektedir(67). Avukatın vekil sıfatıyla üstlendiği bir davada, diğer tarafın yeni adresini bildiği halde, ilan yoluyla tebligat yaptırıp, davayı davalının yokluğunda sürdürmesi toplumda mesleğe güveni önemli ölçüde zedeleyecek nitelikteki kural ihlali sayılmaktadır(68). Benzer

(65) TBB Disiplin Kurulu, 11.09.1993 günlü, E. 993/48, K. 993/54 sayılı karar "Çekle ödemelerin düzenlenmesi ve çek hamillerinin korunması hakkındaki 3167 sayılı Yasanın 8. maddesinde sözü edilen % 10 tazminat, hesap sahibinin çek keşide etmek hakkını yeniden kazanabilmesi için hamil adına muhatap bankaya yatırılması gereken bir tazminat türü olup, icra takibine konu yapılamaz. Avukat, taşıdığı ünvanın ve mesleğinin gereği olarak bu hususu bilmek ve borçluyu yasal yükümlülüklerinin dışında taciz edecek davranışlardan kaçınmak zorundadır" (ABD., Y. 1993, S. 4, sh. 626)

(66) TBB. Disiplin Kurulu, 26.01.1991 günlü, E.990/86, K.991/34 sayılı karar "Alacağa mahsuben haricen yapılan kısmi tahsilattan sonra kalan borcun borçlu tarafından ödenmemesi üzerine icra takibine kaldığı yerden devam edilmesi halinde, dosyadaki hesabın doğru yapılabilmesi ve borçlunun sorumlu tutulacağı, kalan borç miktarının gerçeğe uygun biçimde belirlenebilmesi için kısmi tahsilatın hangi tarihte yapıldığının ve miktarının ne olduğunun dosyaya bildirilmesi gerekir" (TBBD., Y.1991, S.1, sh.119)

(67) TBB Disiplin Kurulu, 14.12.1996 günlü, E.996/132, K.996/144 sayılı karar "Şikayetli avukatın şikayetçi aleyhine yaptığı bir icra takibinden dolayı borçlu şikayetçiye verdiği -ve kendisi tarafından verilmiş olduğu inkar edilmeyen- bir belge ile hiçbir para ve alacak istemeyeceğini ve takibi kaldıracığını'taahhüt etmiş olduğu halde, bu belgenin verildiği tarihten sonra dosyaya maaş haczi nedeniyle gelen parayı çektiği ve borçlunun taleplerine rağmen iade etmediği anlaşılan avukat mesleğini kamu inancını ve güvenini sağlayacak biçimde yapmamıştır"(TBBD., Y.1996, S.3, sh.421)

(68) TBB Disiplin Kurulu, 28.01.1995 günlü, E. 995/1, K. 995/5 sayılı karar (ABD., Y. 1995, S. 1, sh. 86-87)

bir kararda da eşin vekili olarak girdiği boşanma davasında, diğer tarafın yurtdışında ikamet ettiğini öğrenen avukatın, yaptığı icra takibinde ödeme emrini ve kıymet takdirini yurt dışındaki borçlu yerine vekil eden eşin adresine tebliğ ettirerek takibi kesinleştirip satış işlemleri yapmasını doğruluk ve güven sarsıcı davranış olarak kabul edilmiştir(69). Bir başka kararda avukatın icra takibinde müvekkili şirketin adresini borçlunun adresi olarak göstermesi ve tebligatların müvekkil tarafından alınması doğruluk ve dürüstlük kurallarına aykırı bulunmuştur(70). Benzer bir kararda da "şikayetli avukatın, üstlendiği iş dolayısıyla borçlu şirketin taraflar arasındaki sözleşmede de açıkça belirtilen adresinde delil tesbiti yaptırdıktan sonra, doğru olan bu adresi bilmesine rağmen, icra takibinde borçlunun terkedilmiş eski adresine ödeme emri göndermesini dürüstlük kuralı ile bağdaşır bulmadığını görüyoruz(71). TBB Disiplin Kurulu bir başka kararında(72) avukatın Yargıtay'ca bozulduğunu bildiği bir karar dayanarak takip yapmasını, alacağın tahsil edildiği hususunun unutularak takip dosyasının yenilenmesini(73) doğrulukla bağdaşmayan davranış olarak nitelendirmektedir.

TBB Disiplin Kurulu bir kararında yapılması gereken işlemi yapmayarak süre geçiren ve iş sahibinin aleyhine hukuksal sonuç

(69) TBB Disiplin Kurulu, 03.07.1999 günü, E. 99/56, K. 99/94 sayılı karar (ABD., Y. 1999, S. 4, sh. 107)

(70) TBB Disiplin Kurulu, 14.09.1991 günü, E. 91/63, K. 91/67 sayılı karar (ABD., Y. 1991, S. 6, sh. 1010)

(71) TBB Disiplin Kurulu, 11.10.1997 günü, E. 97/84, K. 97/100 sayılı karar (ABD., Y. 1979, S. 4, sh. 97)

(72) TBB Disiplin Kurulu, 17.01.1998 günü, E. 97/134, K. 98/10 sayılı karar (ABD., Y. 1998, S. 1, sh. 184)

(73) TBB Disiplin Kurulu, 02.03.1991 günü, E.991/8, K.991/9 sayılı karar (TBB D. Y.1991, S.2, sh.286)

doğmasına neden olan avukatın, icra tutanağına eski tarihli talep açmasını "doğruluk ilkesine" aykırı bulmuştur(74).

Avukat, mesleki çalışmasının yanı sıra yasanın birleşebilir bulunduğu başkaca yasal veya iradi görevleri de birlikte yürütebilme olanağına sahiptir. Bu tür bir görevde iken bulunduğu mevki ve olanaklarının mesleki çalışmasında etkili olmamasına dikkat etmekle yükümlüdür (Meslek Kuralları madde 9). Milletvekilliği ile avukatlığı birlikte yürüten bir siyasetçinin milletvekilliği sıfatını kullanarak avukatlık işi alması ve milletvekilliğinin olanaklarını kullanarak -adeta iş bitirici bir avukat gibi- mesleki faaliyet içine girmesi dürüst bir davranış değildir.

Avukat, mesleki faaliyeti dışında, özellikle kişisel anlaşmazlıklarında avukatlık sıfatını kullanmamalıdır. Meslek Kurallarının 9. maddesinde yer alan bu kurala göre avukatlık sıfatı, ancak mesleki çalışmada etkili olması gereken bir sıfattır. Avukatın bunu kişisel ilişkilerine yansıtması, örneğin trafik kurallarına aykırı hareketi nedeniyle hakkında işlem yapmak isteyen görevliye avukat olduğunu belirtip farklı bir uygulama istemesi son derece üzücü ve mesleğin onuru ile bağdaşmayan bir davranıştır.

(74) TBB Disiplin Kurulu, 11.09.1993 günlü, E. 993/53, K. 993/56 sayılı karar "Şikayetli avukata borçlu vekili sıfatıyla Yargıtay'dan tihiri icra kararı getirmesi için mehil verilmesine rağmen, icranın geri bırakılmasına dair karar getirmediği gibi ek mehil de talep olunmadığından icra müdürlüğüne teminatın paraya çevrilmesi üzerine, icra dairesinde dosyayı incelerken kendi el yazısı ile 13.12.1991 tarihini yazarak -ek mehil isterim- şerhini düşüğü, böylece süresi geçtiği halde süresinde yapılmış gibi kendi el yazısı ve imzası ile söz konusu mehil talebini yazmasını özen ve doğruluk ilkelerine ve Meslek Kurallarının mesleki çalışmasını kamunun inancını ve mesleğe güveni sağlayacak biçimde yürütme yükümlülüğüne ters düşen eylem" olarak kabul etmiş ve disiplin suçu saymıştır. (ABD., Y. 1993, S. 4, sh. 629)

3.2.6 - Mesleki Çalışmasını Kamunun İnancını ve Mesleğe Güvenini Sağlayacak Biçimde Yapma ve İşini Tam Bir Sadakatle Yürütme Yükümlülüğü

Avukatlık ilişkisinin temelinde güven duygusu yatmaktadır. Avukat, görevini yerine getirirken bu duyguyu zedeleyecek davranışlardan kaçınmak zorundadır. Bu kural geniş yorumlanması gereken bir kuraldır. Bir Yargıtay kararında değinildiği gibi, "Her ne kadar vekilin, başka bir işte vekil edenin hasmının vekaletini kabul etmesini engelleyen yasa hükmü yoksa da vekalet akdi güven ilkesine dayanan akitlerden olup, vekilin vekil edenin hasmı olan kişinin başka bir işte dahi olsa vekaletini üstlenmiş olması azlin haklı olduğunu kabule yeterlidir. Çünkü; bu vaziyette vekil olan davacının hasmı olan vekil edeni ile daimi ilişki kurmuş olması, davalı için bihakkın şüpheyi davet eden ve onun güvenini temelinden sarsacak hallerden sayılmak lazım gelir"(75).

Avukat aynı dava içinde birbiri ile çelişen, birbirine karşı isteklerde bulunmamalıdır(76). Meslek Kurallarının 10. maddesi bu konuyu düzenlemiştir. Buradaki aynı dava deyimini "aynı iddia", "aynı konu" anlamında almak gerekmektedir(77). Bir Disiplin Kurulu kararında(78) "şikayetli avukatın, M.P. tarafından bir taşınmazın MK. 650. maddesine göre tescili talebiyle açılan ve Birecik Asliye Hukuk Mahkemesinin 1985/57 esasına kaydedilen davada davalı

(75) Y. 13. HD., 03.03.1989 günlü, E. 988/5293, K. 989/1388 sayılı karar (ABD., Y. 1993, S. 3, sh. 513)

(76) TBB Disiplin Kurulu, 30.01.1993 günlü, E. 93/7, K. 93/11 sayılı karar "Şikayetli avukatın, müvekkili şirket tarafından keşide edilen bir çek dolayısıyla, çek borçlusunun şirket olmayıp çekte imzası bulunan kişi olduğunu iddia ederek Ticaret Mahkemesi nezdinde iptal davası açtığı halde, daha sonra aynı çeke dayanarak çekte imzası bulunan kişi aleyhine yapılan takibe bu kişi vekili sıfatıyla itiraz ettiği ve bu kez çek borçlusunun şirket olduğunu sayınmasıaynı dava için birbirine karşı isteklerde bulunmadır" (TBBD., Y. 1993, S. 3- 4, sh. 409)

(77) Erem, a.g.e. Şerh, sh. 60

(78) TBB Disiplin Kurulu, 11.09.1993 günlü, E. 993/44, K. 993/52 sayılı karar (ABD., Y. 1993, S. 4, sh. 624)

tarafın vekaletini üstlenerek davanın reddine katkıda bulunduğundan ve bu karar kesinleştikten sonra bu kez önceki davanın davacı M. P. 'nin vekili sıfatıyla, taşınmazın yeni maliklerini hasım göstererek aynı taşınmazın yine MK. 650. maddesi uyarınca tescilli konusunda dava açtığı anlaşılmıştır. Dava her iki davanın konusu ve sebebinin aynı olması nedeniyle kesin hüküm gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu durum karşısında şikayetli avukatın aynı işte menfaati zıt tarafa avukatlık ettiği ve Meslek Kurallarının 10. maddesine aykırı davrandığı anlaşılmıştır" biçiminde yer aldığı gibi aynı dava sözcüğü "aynı konu" olarak değerlendirilmektedir.

Avukatın yetki itirazında bulunup, gösterdiği yetkili icra dairelerinden gelen ödeme emrine tekrar yetki itirazında bulunması kamu inancını ve meslek itibarını zedeleyici bir davranış olarak görülmektedir(79).

Avukat, mesleki çalışması sırasında savunma için zorunlu olmadıkça davanın uzaması sonucuna varacak isteklerden kaçınmakla yükümlüdür. Ne gibi isteklerin savunma için zorunlu olduğu avukatın takdirinde kalan bir konudur. Ancak bazı istek ve davranışların savunmadan çok davayı uzatmaya yönelik olduğu herkesçe kabul edilebilmektedir. Örneğin, kaybedileceği kesin bir tahliye davasında sırf iş sahibi taşınmazda biraz daha otursun diye avukatlık sıfatının verdiği olanakları haksız bir biçimde kullanmak, ardı ardına duruşmalara katılmayarak mesleki özür bildirmek, oturum kazanmak için yargıcı reddetmek gibi.

(79) TBB Disiplin Kurulu, 09.09.1995 günlü, E. 995/71, K. 995/72 sayılı karar "Şikayetli avukatın, müvekkili aleyhine Beyoğlu İcra Dairesinde yapılan bir takibe itiraz ederek Fatih İcra Dairesinin yetkili olduğunu bildirdiği, alacaklı (şikayetçi) vekilinin yetki itirazını kabul ederek dosyanın Fatih İcra Dairesine gönderilmesini sağladığı ve Fatih İcra Dairesinde borçluya yeniden ödeme emri tebliğ ettirdiği, şikayetlinin ödeme emrine karşı bu kez de İstanbul İcra Dairesinin yetkili olduğunu ileri sürdüğü anlaşılmıştır. Avukatın bu davranışı meslek düzen ve gelenekleriyle bağdaşmamaktadır. Avukat mesleki çalışmasını; kamunun inancını ve mesleğe güvenini sağlayacak biçimde yürütmek ve mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak zorundadır" (ABD., Y. 1995, S. 4, sh. 96)

TBB Disiplin Kurulu bir kararında "şikayetli avukatın 18.05.1993 günü Erzincan Asliye Hukuk Mahkemesine mazeret dilekçesi vererek aynı gün Refahiye'deki keşif nedeniyle duruşmaya katılamayacağını bildirdiği ve bu nedenle erteleme isteminde bulunduğ; ancak, yapılan kovuşturma sırasında gerek Refahiye C. Başsavcılığı'nın, gerekse Refahiye Hakimliği'nin cevap yazılarına göre belirtilen günde Refahiye'de keşfinin bulunmadığı anlaşılmıştır. Üstlenilen davanın uzatılması amacıyla, başka bir mahalde davası veya keşfi olmadığı halde gerçeğe aykırı mazeret dilekçesi düzenlemek, toplumda ve yargı mercileri nezdinde mesleğe güveni önemli ölçüde zedeleyecek bir davranış" olduğunu vurgulamıştır(80).

3.2.7 - Meslek İtibarına Uygun Davranma ve Yaşam Sürme Yükümlülüğü

Meslek itibarı "meslek vakarı" anlamındadır(81). Özel yaşamın meslek onuruna etkili olduğu mesleklerin başında kuşkusuz avukatlık gelmektedir. Avukat, meslek itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak ve özel yaşamında da buna özen göstermekle yükümlüdür. Meslek Kurallarının 4. maddesinde yer alan bu kural avukatı mahkeme önünde ve çevresinde mesleğe olan güveni ve saygınlığı sarsmayacak, meslek itibarını koruyacak şekilde davranmakla yükümlü kılmaktadır. Yükümlülük özel yaşamını da kapsamaktadır.

Uluslararası Barolar Birliği Meslek Kurallarının 2.1 maddesi "Avukatlar onurlu, dürüst ve doğruluktan yana olmalıdırlar. Uygulamada ve özel yaşamlarında hukuka uygun davranmalıdırlar. Mesleklerinin itibarını düşürücü hareketlerden kaçınmalıdırlar" kuralını içermektedir

Bu kural gereği "avukatın iş sahipleri ve büroları ile temasta olan kimselerle itinalı bir mesafe bırakarak ilişki kurması avukat-

(80) TBB Disiplin Kurulu, 19.11.1994 günlü E. 994/101, K. 994/101 sayılı karar (Erem, a.g.e., Şerh, sh.79)

(81) Erem, a.g.e. Şerh, sh. 39

lık mesleğinin telkin ettiği vakarlı tutum ve davranışın tabii bir neticesi olarak" kabul edilmektedir(82).

Avukatlık ağırbaşlı davranmayı gerektiren bir meslektir. Normal bir vatandaş için sıradan sayılabilecek ve mazur görülebilecek bazı davranışların avukat tarafından yapılması hoş görülemez. Disiplin Kurulu kararlarında yer aldığı gibi duruşmadan sonra adliye koridorlarında tartışan ve karşılıklı hakaret etmeye varan davranış içine giren(83), bürosuna iş için gelen iş sahibini döverek yaralayan(84), tahrik edilmiş olsa dahi mağduru döverek iş ve gücüne engel olacak derece yaralayan(85) avukatın mesleğin ağırbaşlılığı ile bağdaşmayan bir tutum içinde olduğu düşünülmekte ve ey-
leminin disiplin suçu oluşturduğuna karar verilmektedir. Bir başka kararda iki avukatın kavga edip karakolluk olmasının mesleğe gerekli olan güveni kamusal inancı olağanüstü zedelediği gerekçesi ile yaptırıma tabi tutulduğu görülmektedir(86). Yasal olmayan bir işleme karşı, aynı şekilde yasal olmayan davranış içine giren avukat hakkındaki ceza yargılaması büsbütün ortadan kaldırılmış olsa dahi disiplin suçu işlediğine karar verilmektedir(87).

(82) TBB Disiplin Kurulu, 26.06.1976 günlü 25.611 sayılı kararı (Erem, a.g.e. Şerh, sh. 40)

(83) TBB Disiplin Kurulu, 02.03.1991 günlü, E. 991/4, K. 991/11 sayılı karar (ABD., Y. 1999, S. 2, sh. 270)

(84) TBB Disiplin Kurulu, 01.02.1992 günlü, E.991/101, K.992/12 sayılı karar (TBBD., Y.1992, S.1, sh.107)

(85) TBB Disiplin Kurulu, 26.01.1991 günlü, E.990/75, K.991/5 sayılı karar (TBBD. Y.1991, S.1, sh.123)

(86) TBB Disiplin Kurulu, 05.02.1994 günlü, E. 94/67 K. 94/94 sayılı karar (ABD., Y. 1994, S. 2, sh. 265)

(87) TBB Disiplin Kurulu, 06.04.1991 günlü, E.991/25, K.991/34 sayılı karar "Yürütmeyi durdurma kararına rağmen bir firmı kapatmakta ısrar eden belediye zabıta memurlarının firına girmelerine engel olmak için memurlara -tekme attığı, itişip kakıştığı- ve -bu firmı kapatamazsınız pislikler, adi herifler- sözlerini sarfettiği saptanmış bulunmaktadır. Yürütmeyi durdurma kararının uygulanmaması halinde başkaca yasal yollar vardır. Bir avukatın, yasal olmayan bir işleme karşı, aynı şekilde yasal olmayan ve mesleğin itibarı ile de bağdaşmayan davranışlar içine girmesi Meslek Kurallarına aykırıdır" (TBBD., Y.1991, S.3, sh.417)

Avukatların kendilerine tahsil için verilen bir senedi katiplerine ciro ettirmek suretiyle ve katiplerinin vekili olarak icra takibi yapmaları(88) veya kendisine ciro ettirdiği senetlerle icra takipçiliği yapan şahıs tarafından yürütülen icra takibine ilişkin takip talebini vekil sıfatıyla imzalamaları(89) veya bir uyuşmazlığın halline yardımcı olmak vaadiyle ciro ettiği çekin karşılıksız çıkması üzerine yapılan icra takibinde önce imzasını inkar yoluna gitmesi, daha sonra itirazından vazgeçmesi(90) mesleğin itibarını zedeleyici davranış olarak kabul edilmektedir. Benzer bir kararda da avukatın sırf avukatlık ücreti almak için alacaklı bulunduğu bonoyu bir başkasına ciro edip ona vekaleten takip yolunu seçmekle meslek düzen ve geleneklerine aykırı davrandığına karar verilmiştir (91).

(88) TBB Disiplin Kurulu, 09.07.1994 günlü, E. 994/55, K. 994/55 sayılı kararı (Erem, a.g.e. Şerh, sh. 40)

(89) TBB Disiplin Kurulu, 15.06.1991 günlü, E. 991/43, K. 991/47 sayılı karar (ABD., Y. 1991, S. 6, sh. 1005)

(90) TBB Disiplin Kurulu, 16.06.1990 günlü, E.990/39, K.990/52 sayılı karar (TBBD., Y.1990, S.2, sh.252)

(91) TBB Disiplin Kurulu, 19.11.1994 günlü, E.994/96, K. 994/98 sayılı karar (ABD., Y.1995, S.4 , sh.95)